

# Sadržaj

## I. UVOD

|                                                    |    |
|----------------------------------------------------|----|
| 1. Što želim postići ovom knjigom? .....           | 3  |
| 2. Židovi? Jevreji? Izraelićani? Mojsijevci? ..... | 5  |
| 3. Zagreb između dva svjetska rata .....           | 9  |
| 4. Židovi u Zagrebu do 1914. godine .....          | 14 |

## II. DOBA PATNJI I NOVIH NADA (1914-1918)

|                                                                |    |
|----------------------------------------------------------------|----|
| 5. Prvi svjetski rat: Židovi i žrtve i navodni profiteri ..... | 25 |
| 6. Pokretanje lista <i>Židov</i> .....                         | 37 |
| 7. Između Austro-Ugarske i Kraljevstva SHS .....               | 42 |
| 8. Val antisemitskog nasilja .....                             | 47 |
| 9. Židovska zajednica u Zagrebu – centar na periferiji .....   | 54 |

## III. U NOVOJ DRŽAVI: NOVI STRAHOVI, NOVI RAZVOJ

|                                                                                                                          |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 10. Kraljevstvo SHS: od lijepih proklamacija do izгона .....                                                             | 59  |
| 11. Židovi u političkom životu dvadesetih: odnos Židova prema strankama i odnos političkih stranaka prema Židovima ..... | 66  |
| 12. "Državotvorni" Židovi i oni drugi: položaj Zagreba u jugoslavenskom židovstvu .....                                  | 77  |
| 13. Židovi u društvu: ravnopravnost, da li i "jednakovrijednost"? .....                                                  | 88  |
| 14. Cionizam: polet nakon Balfourove deklaracije (između idealizma i realizma) .....                                     | 95  |
| 15. Početak dvadesetih: cionizam kao dominantan program zagrebačkog i aškenaskog židovstva .....                         | 108 |
| 16. Farma jugoslavenskih židovskih naseljenika u Palestini 1926-1928. ....                                               | 125 |

|                                                                                                               |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 17. Antisemitizam od 1918. do početka tridesetih:<br>od prigušene nesnošljivosti prema otvorenoj mržnji ..... | 131 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|

#### IV. UNUTARNJI ŽIVOT OPĆINE

|                                                                                     |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 18. Zagrebačka Općina u dvadesetima .....                                           | 157 |
| 19. Asimilanti .....                                                                | 172 |
| 20. Indiferentnost većine prema vjeri, ortodoksi, Sefardi .....                     | 179 |
| – Posljednji sukobi ortodoksa i neologa .....                                       | 185 |
| – Sefardska općina .....                                                            | 189 |
| 21. Ustanove Općine: dječji vrtić, ljetovanja,<br>osnovna škola, starački dom ..... | 195 |
| 22. Graditeljske inicijative i aktivnosti .....                                     | 208 |
| 23. Socijalne i karitativne aktivnosti .....                                        | 214 |
| 24. Kulturna i cionistička društva .....                                            | 230 |
| 25. Makabi .....                                                                    | 247 |

#### V. ŽIDOVU U ZAGREBAČKOJ SREDINI

|                                                                               |     |
|-------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 26. Židovi u zagrebačkom gospodarstvu .....                                   | 261 |
| 27. Židovi u profesionalnom životu, kao umjetnici<br>i kulturni radnici ..... | 286 |
| 28. Židovi kao komunisti .....                                                | 292 |
| 29. Židovi u građanskom životu Zagreba .....                                  | 296 |
| 30. Značaj obrazovanja .....                                                  | 302 |
| 31. Demografske osobitosti .....                                              | 307 |

#### VI. TRIDESETE GODINE: PREMA NEDOSEGNUTOJ ZRELOSTI

|                                                                                                             |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 32. Bolji položaj oko 1930. godine: iskrenost vlasti<br>ili politička računica? .....                       | 317 |
| 33. Zagrebačka Općina i zagrebačko židovstvo<br>u tridesetima .....                                         | 330 |
| 34. Cionizam u tridesetima: od prvotnog jedinstva<br>prema dramatičnim podjelama .....                      | 339 |
| 35. Nova generacija tridesetih: Miroslav Šalom Freiburger,<br>Erich/Cvi Rothmüller i Joel Rosenberger ..... | 373 |



## VII. PREMA TRAGEDIJI DRUGOGA SVJETSKOGA RATA

|                                                                                                           |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 36. Antisemitizam tridesetih: najava strahota .....                                                       | 379 |
| 37. Židovske izbjeglice iz Reicha u Zagrebu i Jugoslaviji .....                                           | 448 |
| 38. Židovi u događanjima u Zagrebu i Jugoslaviji<br>do 1941: od zlih slutnji do njihove realizacije ..... | 471 |
| 39. Od ekskluzivnog hrvatstva do ustaškog<br>antisemitizma .....                                          | 516 |
| 40. Epilog .....                                                                                          | 531 |
| Popis slikovnih priloga .....                                                                             | 533 |
| Popis tablica.....                                                                                        | 536 |
| Kratice .....                                                                                             | 537 |
| Korišteni arhivi i arhivski fondovi .....                                                                 | 539 |
| Izvori .....                                                                                              | 540 |
| Literatura .....                                                                                          | 545 |
| Rječnik hebrejskih i judaističkih termina .....                                                           | 556 |
| Kazalo osobnih imena .....                                                                                | 560 |
| Kazalo zemljopisnih pojmova .....                                                                         | 574 |
| Bilješka o autoru .....                                                                                   | 579 |